

Piotr Jedziniak

Kierownik

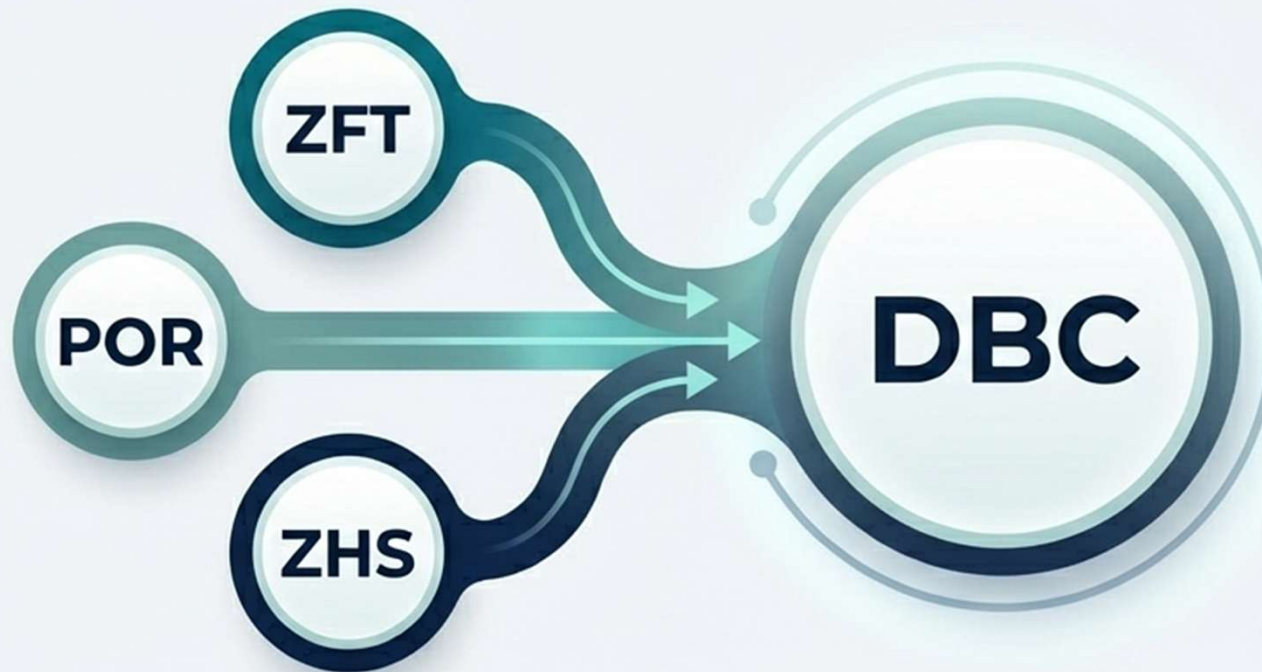
Dział Badań Chemicznych Żywności i Pasz

**Dział Badań Chemicznych Żywności i Pasz –
działalność, osiągnięcia i perspektywy rozwoju**

Puławy, 2026.03.27

Struktura DBC

1 luty 2025

Data formalnego powołania.

79

Liczba pracowników
tworzących nowy Dział.

16

Liczba wyznaczonych Liderów
Zespołów Badawczych.

Kompetencje pracowników DBC

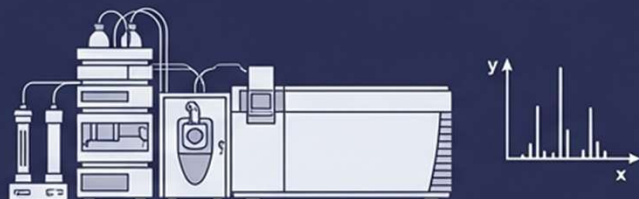
Ekspertka interpretacja napędza zaawansowaną analitykę laboratoryjną DBC.

Czynnik Ludzki: Nasza Największa Wartość

Wysoko wykwalifikowana kadra naukowa i laboratoryjna.
Wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu złożonych oznaczeń.

Maszyny generują dane. Nasi specjaliści przekształcają je w wiarygodne wyniki.

Zaplecze Technologiczne

Techniki Separacyjne i Detekcja

- Chromatografia Cieczowa (LC)
- Spektrometria Mas Tandemowa (MS/MS)
- Chromatografia Gazowa (GC)
- Wysokorozdzielcza Spektrometria Mas (HRMS)

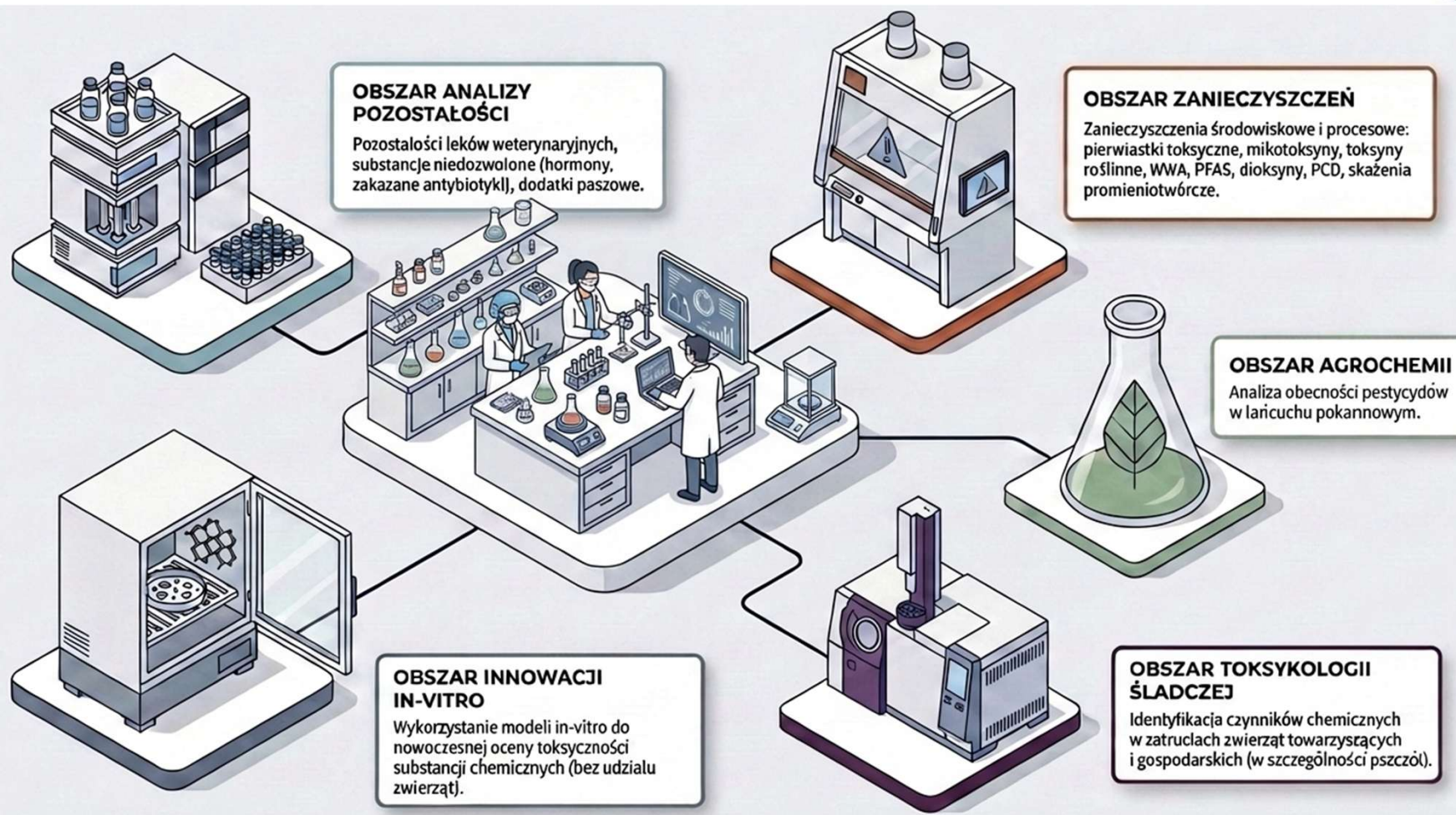

Środowisko Badawcze

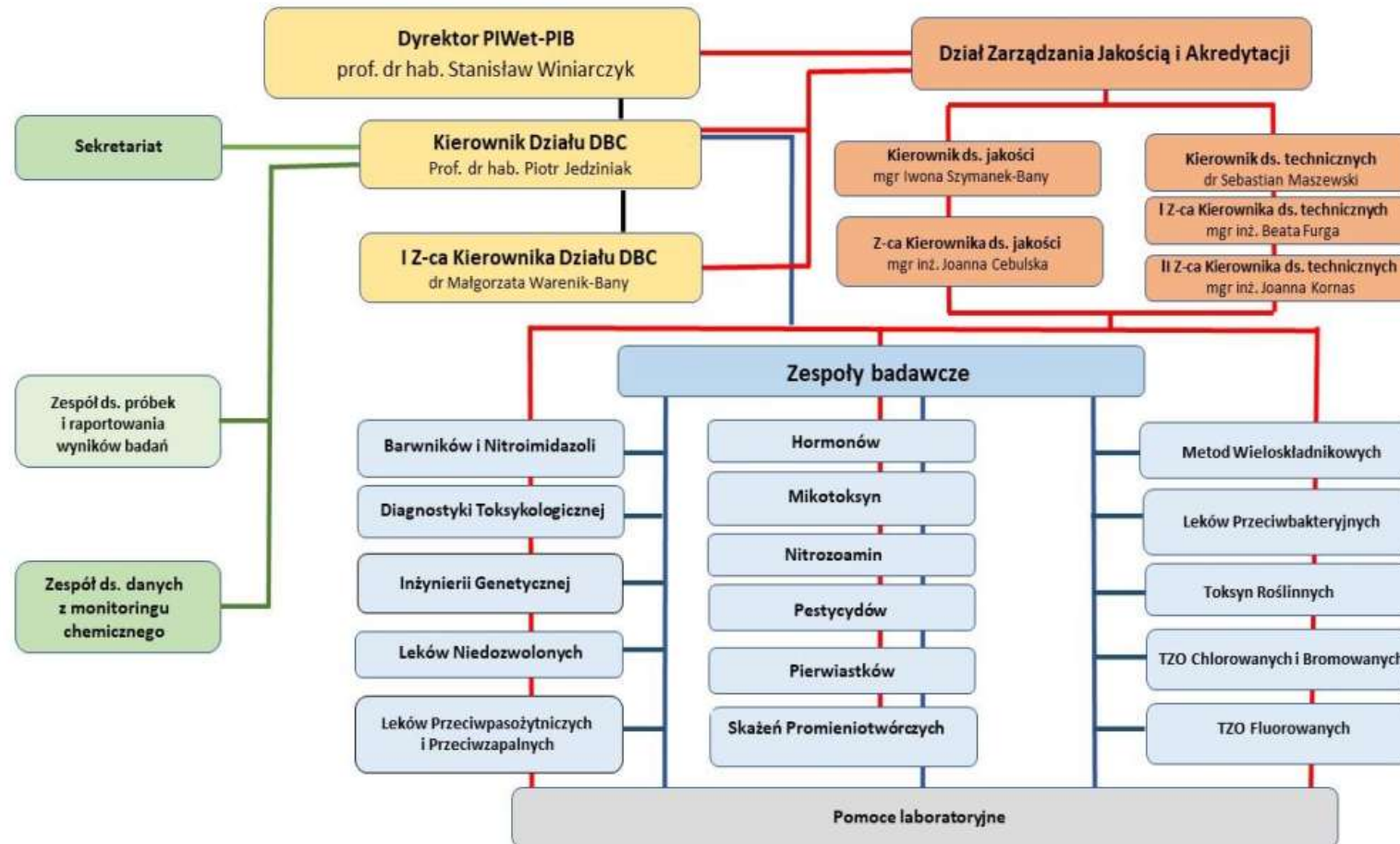
Oznaczenia Związków Chemicznych w Złożonych Matrycach

- Matryce Biologiczne
- Matryce Środowiskowe

Zakres działalności DBC

Struktura DBC

Zakres działalności DBC

Badania

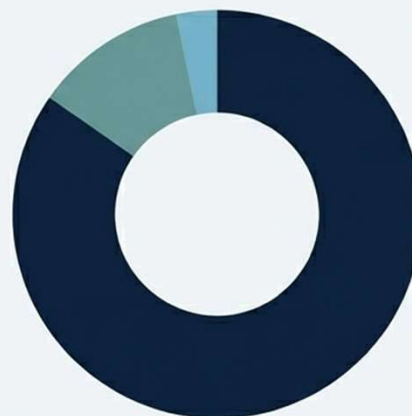
Skala działalności operacyjnej w 2025 roku

8 198

Przebadanych próbek.

176 351

Wykonanych kombinacji analiz/próbka.

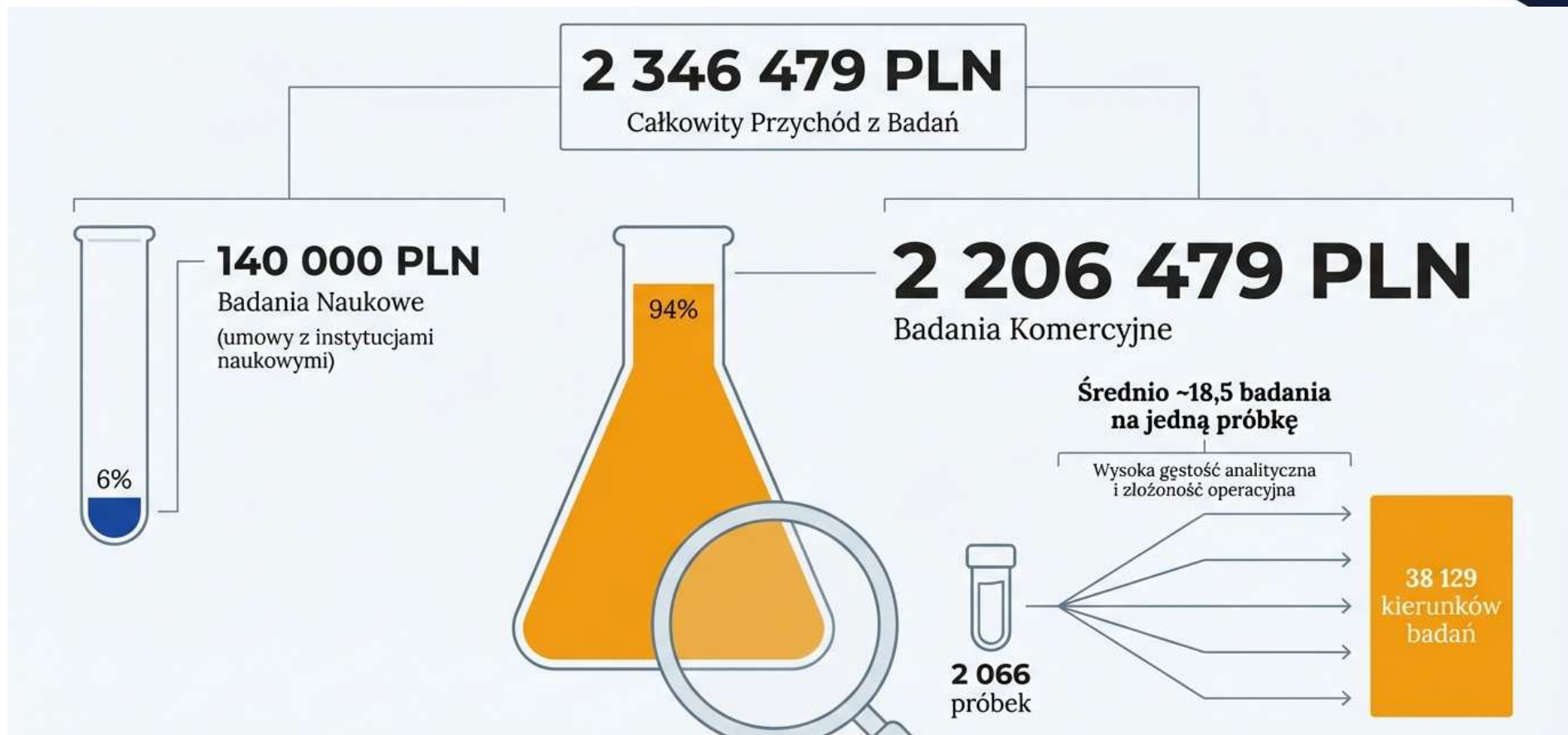

Struktura badań:

- Badania monitoringowe: 6 960 (85%)
- Badania usługowe: 1 015 (12%)
- Badania potwierdzające: 223 (3%)

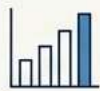
Skala analiz dowodzi wysokiej przepustowości laboratorium i sprawności 16 zespołów badawczych pracujących w oparciu o zaawansowane techniki chromatograficzne i spektrometryczne.

Badania komercyjne

Badania w ramach Programu Wieloletniego

Kompleksowy Monitoring Toksykologiczny: Program Wieloletni 2025

8 881 183 PLN
 Łączny Przychód z Realizacji (2025)

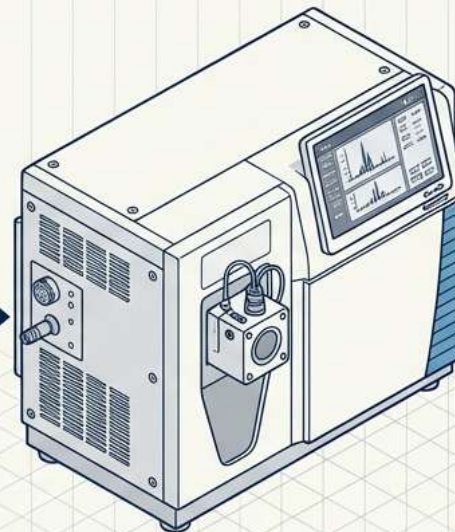
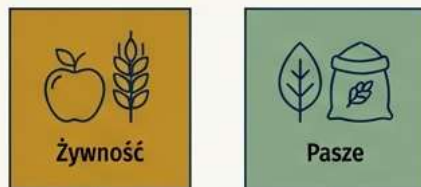

12 Zadań
 Zakres Programu Wieloletniego

Cel Strategiczny
 Ocena Zagrożeń Zdrowotnych

Architektura Systemu Kontroli

Identyfikacja Zagrożeń (Kategorie Substancji)

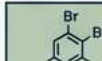
Promieniowanie

Substancje promieniotwórcze
Substancje promieniotwórcze

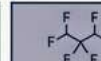
Chemia Przemysłowa

Dioksyny i związki dioksynopodobne

PBDE
 (Polibromowane difenyletery)

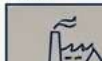

PFAS
 (Związki per- i polifluoroalkilowe)

Rolnictwo i Środowisko

Pestycydy

Zanieczyszczenia środowiskowe

Pozostałości substancji farmakologicznie czynnych

WYNIK KOŃCOWY:
 Kompleksowa ocena zagrożeń zdrowotnych dla konsumentów w żywności i paszach.

Realizowane projekty badawcze (HE)

WildPosh: Ochrona Dzikich Zapyłaczy w Europie

Paneuropejska ocena, monitorowanie i łagodzenie wpływu stresorów chemicznych na zdrowie owadów zapyłających.

ANALIZA RYZYKA: ZAGROŻENIE PESTYCYDAMI DLA ZAPYLACZY

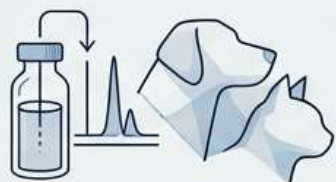
Chemiczne Stresory

Pestycydy stanowią krytyczne zagrożenie dla przetrwania dzikich zapyłaczy. Ekspozycja prowadzi do zaburzeń neurologicznych, spadku odporności i zlamania usług zapyłania w ekosystemach.

Kierownictwo Badań Toksykologicznych

W ramach projektu WildPosh, zaawansowaną ocenę ryzyka oraz monitoring narażenia na pestycydy prowadzi dr Tomasz Kiljanek wraz z Zespołem Badawczym Pestycydów. Ich precyzyjne analizy stanowią fundament dla opracowania nowych metod mitygacji zagrożeń chemicznych.

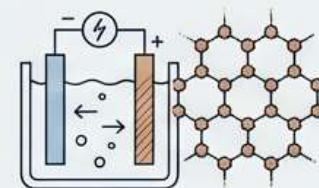
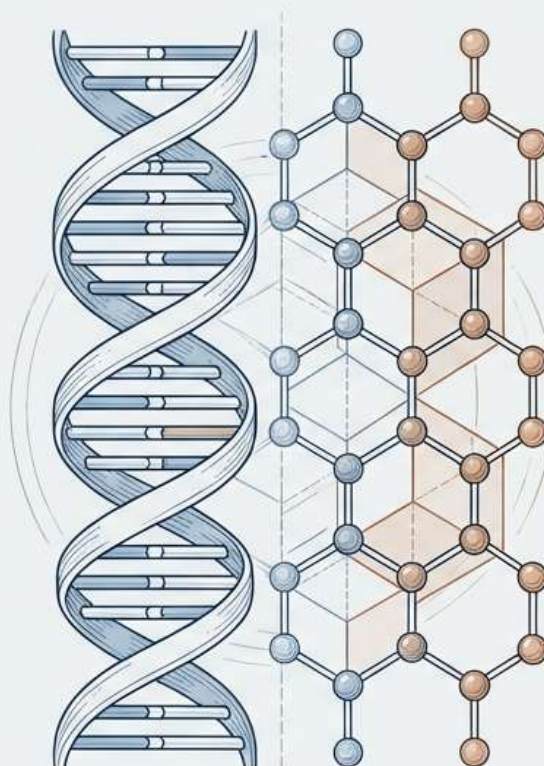
Realizowane projekty badawcze (NCN)

Kierownik Projektu: M. Pajurek
Grant / Finansowanie: Miniatura 8
Obszar: Toksykologia i
Bezpieczeństwo Żywności

Wstępna ocena narażenia psów i kotów na dioksyny i związki pokrewne zawarte w karmie dla zwierząt domowych.

Badanie poziomu zanieczyszczeń (dioksyn) w karmach komercyjnych w celu oceny ryzyka zdrowotnego zwierząt domowych.

Kierownik Projektu: P. Jedziniak
Grant / Finansowanie: OPUS-LAP
Obszar: Inżynieria Środowiska i
Elektrochemia

Innowacyjne materiały elektrodowe na bazie węgla sp3 i reaktory elektrochemiczne do degradacji mieszanin zanieczyszczeń środowiskowych.

Opracowanie nowatorskich reaktorów z wykorzystaniem węgla sp3 do skutecznego usuwania złożonych zanieczyszczeń ze środowiska.

Realizowane projekty badawcze (FBW)

PROJEKT F/102

Autor: S. Stypuła-Trębas

Cel: Ocena stanu zanieczyszczenia środowiska wodnego w rejonach intensywnego rolnictwa.

Analizowane Substancje
Leki weterynaryjne oraz biocydy.

Ekosystem / Cel
Wody powierzchniowe w okolicy ferm wielkotowarowych.

Kluczowa Metodologia: Ukierunkowana na efekt identyfikacja pozostałości zanieczyszczeń.

PROJEKT F/110

Autor: T. Śniegocki

Cel: Zrozumienie interakcji między substancjami naturalnymi a lekami u zwierząt rzeźnych.

Analizowane Substancje
Olejki eteryczne (karwakrol) oraz antybiotyki (florfenikol).

Ekosystem / Cel
Tkanki drobiu.

Kluczowa Metodologia: Pomiary szybkości zanikania antybiotyku pod wpływem karwakrolu.

PROJEKT F/125

Autor: K. Mitrowska

Cel: Monitorowanie przenikania substancji czynnych ze ścieków do łańcucha pokarmowego i systemów otwartych.

Analizowane Substancje
Barwniki farmakologicznie czynne.

Ekosystem / Cel
Wody powierzchniowe i ryby hodowane w systemach otwartych.

Kluczowa Metodologia: Ocena oczyszczalni ścieków jako pierwotnego źródła zanieczyszczenia barwnikami.

Realizowane projekty badawcze (subwencja MNiRW)

 Bezpieczeństwo Żywności

 Toksykologia Weterynaryjna

 Analiza Środowiskowa

<p> M. Gbylik-Sikorska Identyfikacja substancji psychoaktywnych i toksycznych jako przyczyn zatruc zwierząt towarzyszących</p>	<p> W. Pietroń Nowe opóźniacze spalania w żywności – występowanie i ryzyko dla konsumentów</p>
<p> T. Błądek Wpływ hormonów tarczycy na zmiany skórne troci wędrownej podczas tarła</p>	<p> B. Sell Zastosowanie LC-HRMS w analizie toksykologicznej zatruc zwierząt</p>
<p> E. Nowacka-Kozak Analiza metabolitów antybiotyków w płynie ustnym i szczecinie świń</p>	<p> T. Śniegocki Bisfenole w mleku i produktach mlecznych – analiza i ocena ryzyka</p>
<p> M. Pajurek Chlorowane parafiny w żywności – opracowanie metody i ocena narażenia konsumentów</p>	<p> M. Warenik-Bany Narażenie na cez-137 poprzez spożycie przetworzonej dziczyzny</p>
<p> S. Mikołajczyk Związki perfluoroalkilowe – metody oznaczania i ocena ekspozycji ludzi i zwierząt</p>	<p> E. Kowalczyk Wieloskładnikowa analiza alkaloidów w mleku – opracowanie i walidacja metody</p>

Publikacje 2025

Bezpieczeństwo
żywności
(pochodzenia zwierzęcego)

Zdrowie
zwierząt

Toksykologia
środowiskowa

Sumaryczny Impact Factor (IF)

Publikacje

Łańcuch Bezpieczeństwa Żywności: Od Gleby do Konsumenta

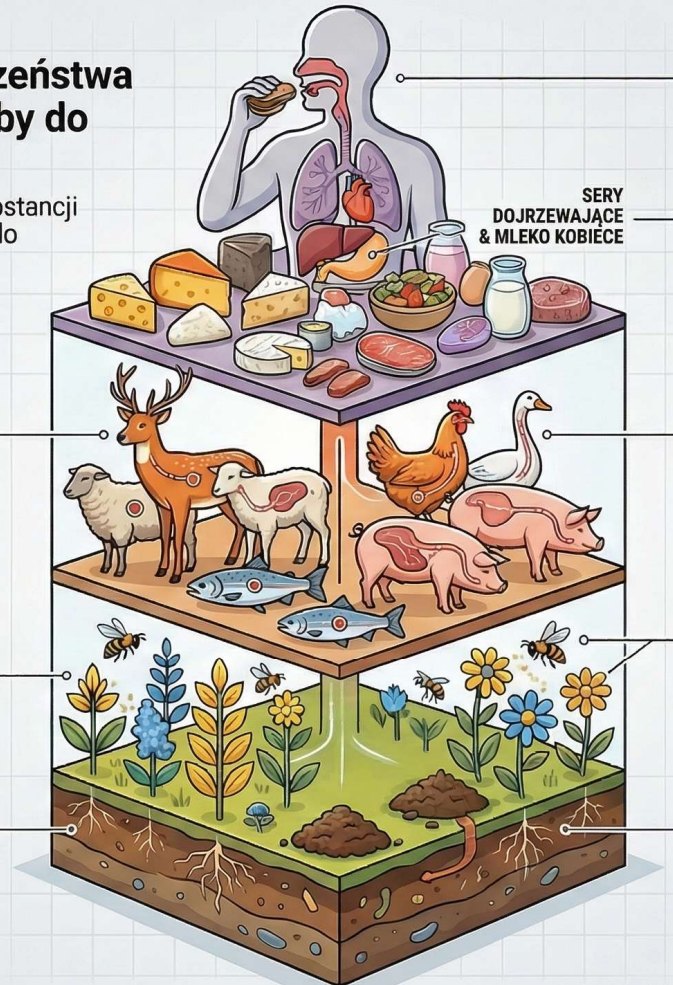
Monitorowanie krążenia substancji chemicznych jest kluczem do bezpiecznej żywności.

Bioakumulacja: Toksyny w tkankach zwierząt

Dioksyny, PCB i PFAS odkładają się w mięsie jeleniowatych, owiec oraz ryb, przenikając do łańcucha pokarmowego.

ROŚLINY I ZAPYLACZE

GLEBA I NAWOŻENIE

Bezpieczeństwo produktów końcowych w sklepach

Analiza serów dojrzewających i mleka kobiecego wykazuje obecność amin biogennych oraz trwałych zanieczyszczeń organicznych.

Pozostałości leków w produkcji zwierzęcej

Badania śledzą kinetykę antybiotyków (np. linkomycyny, tylozyny) w organizmach drobiu, gęsi i świń dla zapewnienia norm bezpieczeństwa.

Ochrona zapylaczy przed chemią rolną

Środki ochrony roślin i zanieczyszczenia w pyłku stanowią bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia populacji pszczoł w Europie.

Fundament: Gleba i nawożenie pod lupą

Nawożenie obornikiem zanieczyszczonym antybiotykami zmienia procesy mikrobiologiczne w glebie i wpływa na rośliny.

Publikacje (200 pkt MNiSW)

Zmienność diety pyłkowej hodowlanych gatunków pszczoł w europejskich agroekosystemach

Na podstawie badań: Clément Tourbez i in., *Agriculture, Ecosystems and Environment* (2025).

■ Boreal
■ Atlantic
■ Continental
■ Mediterranean

Skala badania: 128 stanowisk w 8 krajach Europy. Analiza 320 zapasów pyłku w celu określenia preferencji pokarmowych 3 kluczowych gatunków zapylaczy.

Wpływ otoczenia na zapylaczy

Geografia: Regiony biogeograficzne nieznacznie modyfikują dietę (np. *Osmia* częściej wybiera pyłek jabłoni w regionie kontynentalnym).

Krajobraz: Lokalna struktura krajobrazu (las, łąki, tereny zurbanizowane) ma marginalny wpływ na wierność uprawom.

Kluczowe Wnioski i Rekomendacje

Pszczoła miodna i **trzmiel ziemny** to optymalni zapylacze badanych upraw – ich polilektyczna (elastyczna) dieta pozwala im skutecznie zapylać łąny mimo obecności innych roślin.

Murarka ruda (*O. bicornis*) wykazuje zaskakująco niskie powinowactwo do upraw, silnie preferując pyłek drzew i dzikich ziół (np. dębów, maków). Jej wykorzystanie jako komercyjnego zapylacza tych upraw powinno zostać ponownie rozważone na rzecz innych gatunków.

Publikacje (200 pkt MNiSW)

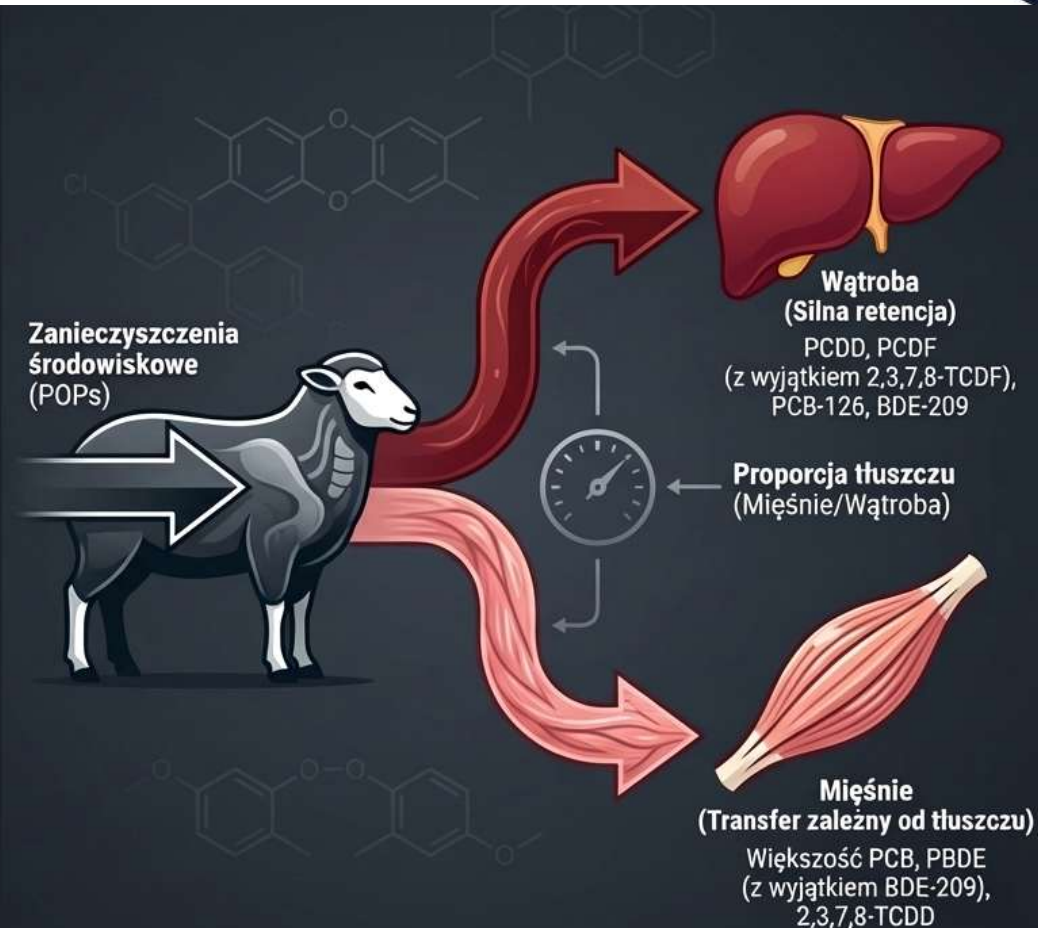
TOKSYKOKINETYKA ŚRODOWISKOWA

Specyficzna dla kongenerów akumulacja PCDD/F, PCB i PBDE w wątrobie i mięśniach owiec (*Ovis aries*)

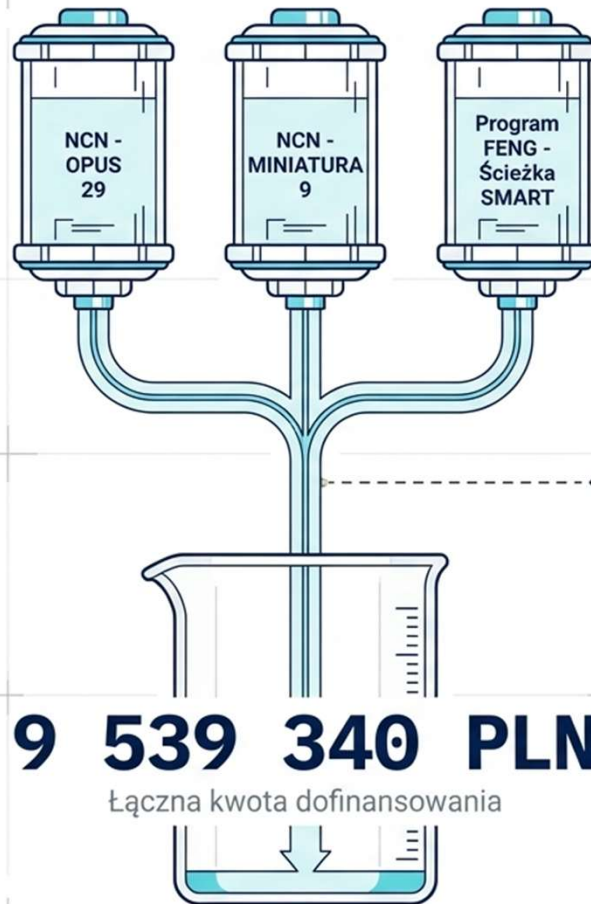
Struktura molekularna zanieczyszczeń determinuje ich cel anatomiczny: wątroba działa jako główny filtr dla dioksyn i specyficznych PCB, podczas gdy mięśnie gromadzą większość PCB i PBDE, silnie zależnie od proporcji tłuszczu.

Congener-specific accumulation of PCDD/Fs, PCBs and PBDEs in the liver and muscles of sheep (*Ovis aries*)

Science of the Total Environment

Nowe projekty 2025 (finansowanie zewnętrzne)

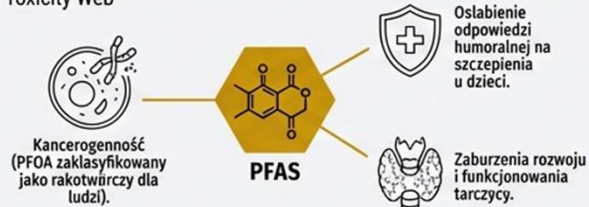
3 nowe projekty badawczo-rozwojowe.
Zakres: bezpieczeństwo żywności,
toksykologia chemiczna oraz
infrastruktura analityczna.

Projekt NCN OPUS

PFAS W PROCESIE GOTOWANIA: IDENTYFIKACJA UKRYTEGO WEKTORA NARAŻENIA

CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻENIA

Toxicity Web

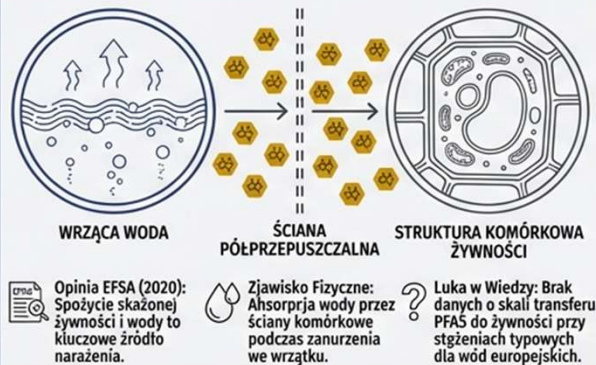

1950: Rozpoczęcie masowej produkcji (odzież, pianki, kosmetyki)

2019-2020: Całkowity zakaz UE dla PFOS, PFOA i ich soli

MECHANIZM I LUKA BADAWCZA

PFAS Penetration Model

MATRYCA EKSPERYMENTALNA

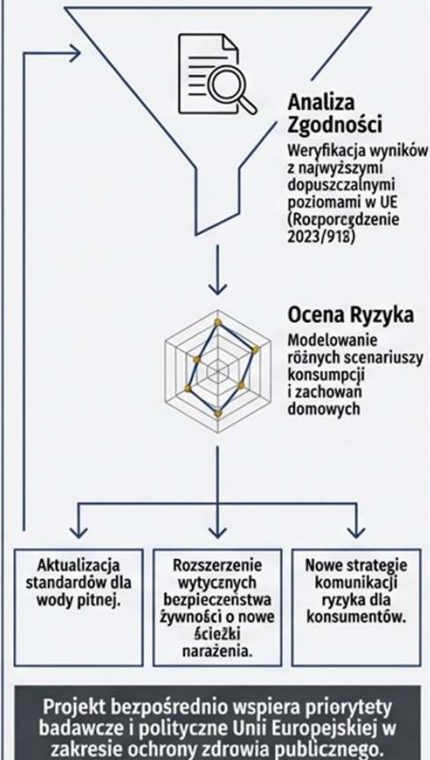
Experimental Matrix Diagram

MATRYCA ŻYWNOŚCIOWA

SKUTKI I WPŁYW REGULACYJNY

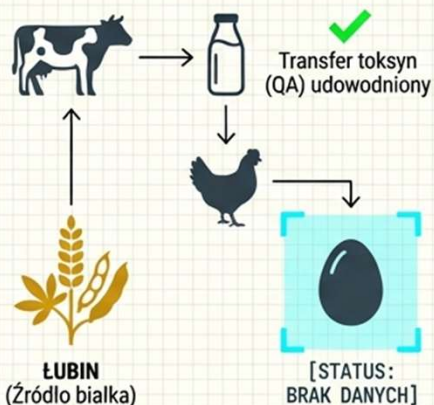
Projekt NCN Miniatura

JAJKO Z NIESPODZIANKĄ?

Badania wstępne nad transferem alkaloidów chinolizydynowych z paszy do jaj.

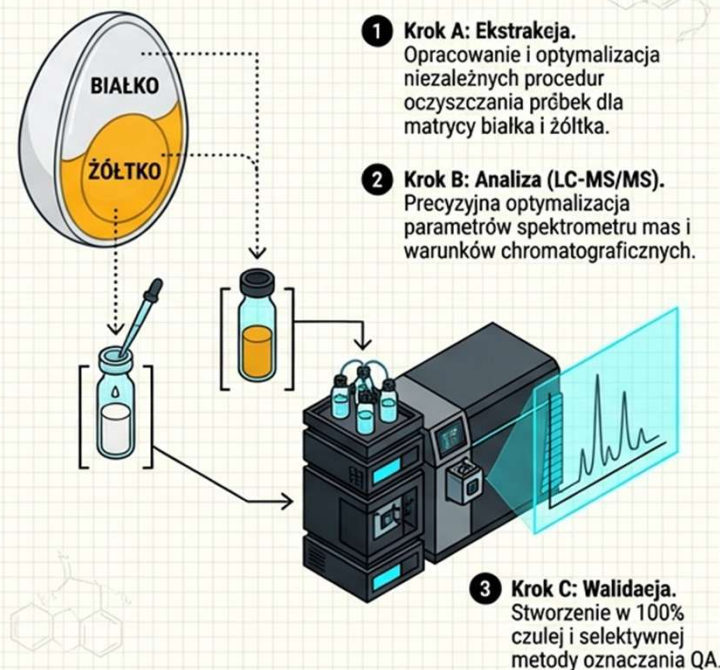
[DYSCYPLINA: WETERYNARIA] | [TAGI: LC-MS/MS, alkaloidy chinolizydynowe, jaja, transfer]

01. DEFINICJA PROBLEMU

- **Zagrożenie:** Nawet „słodkie” odmiany łubinu zawierają toksyczne alkaloidy chinolizydynowe (QA).
- **Luka badawcza:** Nie wiadomo, czy QA przenikają do jaj - żywności o masowym spożyciu.
- **Bariera technologiczna:** Obecnie nie istnieją zweryfikowane metody analityczne oznaczania QA w jajach.

02. PROJEKT METODYKI (LC-MS/MS)

03. CEL, WPŁYW I METRYCZKA

- Umożliwienie rzetelnych badań nad transferem toksyn z pasz do produktów zwierzęcych.
- Fundament pod kompleksową ocenę ryzyka zdrowotnego obecności QA w żywności.

METRYCZKA PROJEKTU [SYS_DATA]

KIEROWNIK: mgr Ewelina Kowalczyk
 INSTYTUCJA: Państwowy Instytut Weterynaryjny - PIB
 PROGRAM: NCN MINIATURA 9 (DEC-2025/09/X/NZ7/01408)
 BUDŻET: 46 420 PLN (Środki krajowe)
 CZAS TRWANIA: 04.12.2025 - 03.12.2026

Projekt NCBiR

PROJEKT NUTRITECH: Rewolucja w Analityce Żywności

Automatyzacja przygotowania próbek z wykorzystaniem technologii SFPE i autorskiego robota laboratoryjnego.

Od polskiego patentu do gotowego produktu komercyjnego.

Wąskie Gardło Kontroli Jakości

Złożone matryce → **Czysty analit**

Złożone matryce: próbki żywności należą do najbardziej zanieczyszczonych w całej analizie chemicznej.

Wymogi prawne: Regulacje UE i FDA wymuszają oznaczanie tysięcy substancji (pestycydy, antibiotyki, mikotoksyny).

Efekt matrycy: Zanieczyszczenia uniemożliwiają dokładny pomiar i blokują procesy laboratoryjne.

Kluczowy wniosek: Najnowocześniejsza aparatura (GC/LC/MS) jest bezużyteczna bez perfekcyjnej izolacji analitów.

Robot Laboratoryjny SFPE (Solvent Front Position Extraction)

Integracja Systemu
(Prace Rozwojowe - Zad. 5)

Komora Chromatograficzna
(Badania Przemysłowe - Zad. 1)

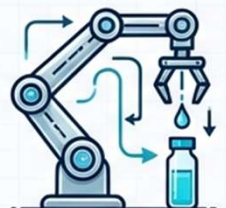

Rozdziel nawet kilkudziesięciu próbek jednocześnie na płytkach TLC.

Automatyczny transfer

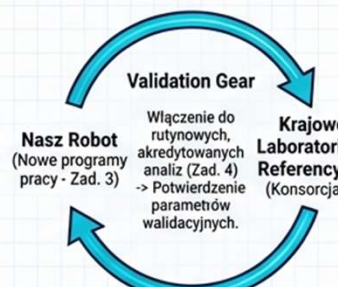
Ekstraktor
(Badania Przemysłowe - Zad. 2)

Automatyczna ekstrakcja wydzielonych substancji prosto do analizy ilościowej.

SKUTEK: Pełna automatyzacja przygotowania próbek, eliminacja efektu matrycy, gotowość do natychmiastowych pomiarów HPLC/MS.

Droga na Rynek

Nasz Robot (Nowe programy pracy - Zad. 3)

Validation Gear
Włączenie do rutynowych, akredytowanych analiz (Zad. 4) -> Potwierdzenie parametrów walidacyjnych.

Krajowe Laboratorium Referencyjne (Konsorcjant)

- ✓ **Patent o zasięgu globalnym** (Uniwersytet Medyczny w Lublinie, start 2021 r.).
- ✓ **Wytworzenie technologii bazowej** (2 granty UE, łączna wartość ~2 mln zł).
- ✓ **Cel Nutritech:** Pełne wdrożenie rynkowe zintegrowanego robota (omijając odsprzedaż na niskim TRL).

Gotowe metryki = Silna rynkowa pozycja polskiej myśli technicznej.

Nagrody

Najwyższe Odznaczenia Państwowe dla Ekspertów DBC

prof. Andrzej Posyniak

Złoty Krzyż Zasługi

prof. Kamila Mitrowska

Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Rolnictwa”

Nagrody

MINISTERSTWO NAUKI
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego 2025

Dla wybitnych młodych naukowców

dr Ewelina
Kowalczyk

dr Marek
Pajurek

dr hab. Szczepan
Mikołajczyk

Reorganizacja czy usprawnienie działania?

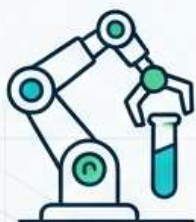
Cyfryzacja i IT

Informatyzacja działu: Całkowita cyfryzacja procesów laboratoryjnych ze szczególnym uwzględnieniem optymalizacji i przyspieszenia procesu elektronicznego wypisywania oraz obiegu wyników badań.

Zwinne Zarządzanie Kadrami

Elastyczność zespołów: Wdrożenie rozwiązań pozwalających na płynne i elastyczne przesuwanie pracowników pomiędzy różnymi zespołami analitycznymi w odpowiedzi na bieżące obciążenie pracą.

Infrastruktura i Automatyizacja

Automatyzacja procesów: Zastąpienie manualnych procedur poprzez celowe inwestycje w nowoczesny sprzęt i zautomatyzowane linie laboratoryjne, zwiększające przepustowość i precyzję.

Optymalizacja Metodologii

Redukcja procedur: Zmniejszenie liczby rozproszonych procedur badawczych na rzecz strategicznego rozwoju i wdrażania nowoczesnych, zintegrowanych metod wieloskładnikowych.

Plany naukowe na przyszłość

1. Badania i Rozwój (B+R)

- Identyfikacja nowo pojawiających się zagrożeń chemicznych (mikroplastik, nowe trwale zanieczyszczenia organiczne – TZO).
- Rozwój metod omicznych (szczególnie metabolomiki) z wykorzystaniem wysokorozdzielczej spektrometrii mas.
- Wdrażanie zaawansowanych modeli in vitro (3D, „lab-on-chip”, „organs-on-chip”) do badań toksyczności TZO.

2. Metodyka i Techniki

- Innowacje w technikach przyżyciowego pobierania próbek.
- Ciągłe udoskonalanie metod analitycznych i diagnostycznych w badaniach toksykologicznych.

3. Współpraca Interdyscyplinarna

- **Synergia z medycyną ludzką:** poszukiwanie korelacji pomiędzy jednostkami chorobowymi (np. onkologicznymi) a narażeniem chemicznym.
- **Partnerstwa z przemysłem:** realizacja specjalistycznych badań przedrejestracyjnych.

4. Certyfikacja i Standardy

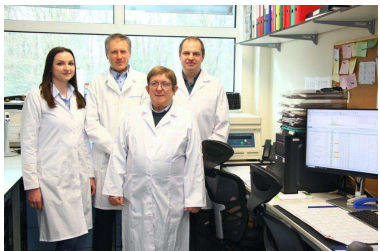
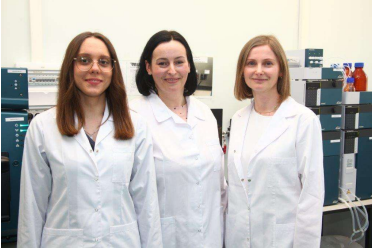
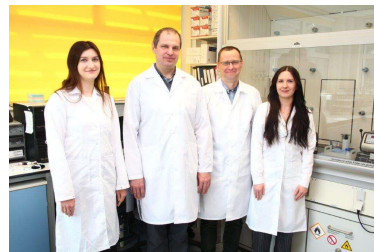
- Wdrożenie rygorystycznych procedur jakościowych.
- Uzyskanie i utrzymanie certyfikatu DPL (Dobrej Praktyki Laboratoryjnej).

5. Cel Infrastrukturalny: Krajowy Ośrodek Diagnostyki Zatruc Zwierząt

Utworzenie wiodącej jednostki w skali kraju, integrującej wszystkie powyższe filary w jeden, nowoczesny system wsparcia diagnostyczno-naukowego.

Dzięki DBC!

Dziękuję za uwagę

www.piwet.pulawy.pl